

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Facultatea de Drept și științe sociale
Catedra Științe socioumane și asistență socială

Curriculum/Plan de curs
la disciplina universitară
Construcție europeană
(învățământ cu frecvență la zi și frecvență redusă)

Autor: Lidia PĂDUREAC dr., conf.univ.
Recenzenți: Gheorghe NEAGU dr., conf.univ.
Igor COJOCARU dr., conf.univ.

Discutat în ședința Catedrei
științe socioumane și asistență socială
din 14 martie 2017
Proces verbal nr.6

Aprobat la ședința
Consiliului Facultății Drept și Științe Sociale
din 29 martie 2017
Proces verbal nr.8

Cuprins	pagini
I. Preliminarii (Conceptul disciplinei)	3
II. Administrarea disciplinei	3
III. Integrarea disciplinei Construcție europeană în programul de studii	3
IV. Competențe dezvoltate în cadrul cursului	4
V. Finalitățile cursului	5
VI. Competențe prelabile	5
VII. Calendarul de desfășurare a cursului	5
a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor la prelegeri	8
b) Tematica și repartizarea orientativă a orelor la seminar	8
VIII. Tematica orientativă referatelor, comunicărilor și dezbaterilor	9
IX. Activități de lucru individual	10
X. Evaluare	14
Chestionar	14
XI. Bibliografie selectivă	15

Informații de identificare a disciplinei

Facultatea: Drept și științe sociale

Catedra: științe socioumane și asistență socială

Specialitatea: Drept

Denumire: Construcție europeană

Nr. de credite: 4

Statutul: disciplină socioumană

Informații referitoare la titularul cursului – Pădureac Lidia dr., conf.univ.

Publicații: 1 monografie, 3 colecții de documente (editor), 2 suporturi de curs, circa 40 de studii și articole.

1. Lidia Pădureac, Relațiile româno-sovietice (1917-1934), Ed. Prut Internațional, Chișinău, 2003, -215 p., ISBN 9975-69-318-7
2. Lidia Pădureac, Istoria dreptului. Prelegeri, laboratoare, Ed. Presa universitară bălțeană, Bălți, 2008, -172 p., ISBN 978-9975-50-020-3
3. Lidia Pădureac, Fișe de evaluare la Istoria dreptului. Ed. Presa universitară bălțeană, Bălți, 2008.-20 p.
4. Lidia Pădureac, Istoria modernă și contemporană a Europei, Universitatea de Stat din Bălți, Bălți, 2012, -70 p.

I. Preliminarii (Conceptul disciplinei)

Geneza și evoluția Uniunii Europene a fost generată de mulți factori de ordin istoric, politic, social și cultural. Civilizațiile antice greacă și romană au oferit popoarelor de pe continent elemente comune, care au fost consolidate în evul mediu prin politica promovată de Carol cel Mare, supranumit și părintele civilizației europene. Trecute peste o perioadă de războaie frecvente popoarele europene și-au conturat în secolul națiunilor hotare a statelor unificate. Cele două războaie mondiale s-au finisat cu scindarea Europei pe criterii ideologice, politice și economice. Europa de Est intrată în sfera de dominație sovietică a fost ruptă pe o perioadă îndelungată de tradițiile democratice și valorile autentice creștine. Europa de Vest a decis să coopereze economic și în 1951 în urma reconcilierii franco-germane a creat Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului. În rezultatul succesului obținut cele șase state fondatoare: Franța, Republica Federativă Germană, Italia, Belgia, Olanda și Luxemburg au extins cooperarea în toate domeniile economice creând Comunitatea Economică Europeană și Euratom. Reușitele acestei cooperări au atras și alte state, astfel a demarat procesul de extindere a Comunităților Europene. Destrămarea Uniunii Sovietice și lichidarea lumii bipolare a creat premise pentru reîntregirea continentului. Formarea unei noi entități politico-economice pe arena internațională – Uniunea Europeană din 26 de state, cu o populație de circa 500 ml de oameni – se află în relație de interdependență cu procesul de constituire a identității europene. Consolidarea construcției europene continuă să mențină Uniunea în sfera valorilor general-umane și ale democrației. Factorii externi în contextul metamorfozelor interne provocate de extinderea estică au determinat UE să lanseze Politica Europeană de Vecinătate în vederea stabilirii unor relații de parteneriat și colaborare cu statele de la hotarul extern, fără a oferi acestora garanția că vor obține statutul de țară-membră UE. Republica Moldova este parte a Politicii Europeane de Vecinătate și a Parteneriatului Estic, având șanse mari prin politica de europenizare să preia și să implementeze politici europene la nivel național.

II. Administrarea disciplinei

Codul unității de curs	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			prelegeri	seminare	laboratoare	Lucrul individual		
	4	60	30	30		60	Test (scris)	română

III. Integrarea disciplinei *Construcție europeană* în programul de studii

Construcție europeană, fiind un curs universitar de orientare socioumană, oferă viitorilor specialiști:

- concepte teoretice vizând procesul de constituire și evoluție a construcției europene;
- sinteze privind impactul trecutului istoric asupra uniformizării spirituale, culturale, politice a continentului european;
- posibilitatea identificării și analizei factorilor care au influențat în timp geneza și evoluția construcției europene;
- raționamente privind procesul de integrare europeană a Republicii Moldova;
- posibilitatea aprecierii argumentate a evenimentelor, proceselor, fenomenelor ce au loc în prezent pe continentul european.

Construcția Europeană în calitate de disciplină universitară ar putea contribui efectiv la o mai bună cunoaștere de către tineretul studios a realităților Uniunii Europene contemporane, a

rigorilor, standardelor și normelor ce prezidează această comunitate, a avantajelor, dar și riscurilor unei eventuale integrări a Republicii Moldova în Uniunea Europeană. Astfel, dacă avantajele apartenenței Republicii Moldova la spațiul comunitar european țin de domeniul certitudinii (accesul la programele comunitare și la fondurile corespunzătoare acestora, cu efecte directe asupra modernizării economiei și a dezvoltării infrastructurii informaționale, dezvoltarea cooperării cu mari firme occidentale, posibilități de creștere a investițiilor de capital și a volumului de credite acordate etc.), atunci riscurile acestei integrări – cu efecte sociale, economice, culturale și de altă natură sunt mai greu de cuantificat. Prezenta disciplină va urmări, să contribuie la promovarea și conștientizarea valorilor europene în vederea consolidării societății civile și a statului de drept în Republica Moldova. Cunoscând și apreciind argumentat trecutul construcției europene tinerii vor percepe apartenența Republicii Moldova la spațiul cultural și valoric european.

IV. Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Scopul disciplinei este de a forma viitorilor specialiști:

- o concepție științifică despre cauzele și etapele constituirii și evoluției construcției europene;
- abilități de implementare a cunoștințelor teoretice în elaborarea sintezelor, relațiilor de cauzalitate și interdependență referitoare la construcția europeană și procesul de europeanizare a Republicii Moldova.

În cadrul cursului pot fi dezvoltate:

Competențe cognitive:

cunoașterea principalelor idei și curente de gândire integraționiste din lumea contemporană; cunoașterea cauzelor și factorilor care au contribuit pe parcursul timpului la procesele integraționiste despre continentul european; argumentarea contextului geopolitic al evoluției integrării vest – europene și cauzele acesteia; expunerea de ansamblu asupra fenomenului și aspectelor fundamentale ale construcției europene;

Competențe de analiză și predicție: formarea deprinderilor de analiză științifică a proceselor integraționiste europene; analiza cauzalității și a transformărilor sociale, politice și culturale în Europa; dezvoltarea capacităților de investigație și deprindere de muncă intelectuală implicate de studiul proceselor de integrare și extindere UE; dezvoltarea capacităților de comparație și stabilire a relațiilor dintre extindere, integrare, europeanizare și politică de vecinătate; argumentarea transformărilor produse în UE; înțelegerea ideilor centrale ale Construcției europene în vederea formării atitudinii corecte față de trecutul continentului european; manifestarea devotamentului față de principiile statului de drept, a principiilor și mecanismelor democratice; să poată argumenta apartenența Republicii Moldova la spațiul civilizației europene și necesitatea reintegrării acesteia în Comunitatea Europeană; explicarea decalajului ce separă Republica Moldova de Comunitatea Europeană și caracterul reformelor necesare în vederea aderării la Uniunea Europeană; deprinderea dialogului în spirit european, bazat pe libertatea gândirii și dreptul la propria opinie, precum și pe respectul opiniilor adverse.

Competențe aplicative: capacitatea de elaborare a sintezelor conceptuale ce reflectă geneza și evoluția Construcției europene, principiile de luare a deciziilor și de funcționare a instituțiilor UE; capacitatea de structurare a materialului informativ în vederea elaborării schemelor tematice; capacitatea de realizare a unor sinteze factologice, pornind de la diferite surse informaționale; capacitatea de a integra cunoștințele construcției europene în scopul argumentării proceselor prezente în UE.

Competențe profesionale:

CP 1. Operarea cu fundamentele științifice ale istoriei, educației civice și ale științelor educației și utilizarea acestor noțiuni în comunicare profesională;

- CP 5.** Proiectarea activităților didactice specifice treptei gimnaziale de învățământ, utilizând cunoștințele acumulate la studierea unităților de curs fundamentale și de specialitate;
- CP 6.** Valorificarea informațiilor, vizând varii contexte socio-umane și de identitate culturală.

Competențe transversale:

CT 1. Executarea responsabilă a sarcinilor profesionale, în condiții de autonomie restrânsă și asistență calificată;

CT 2. Familiarizarea cu rolurile și activitățile specifice muncii în echipă și distribuirea de sarcini pentru nivelurile subordonate;

CT 3. Conștientizarea nevoii de formare continuă; utilizarea eficientă a resurselor și tehnicilor de învățare, pentru dezvoltarea personală și profesională.

V. Finalitățile cursului

La finalizarea studierii disciplinei studentul va fi capabil:

- să identifice factorii și cauzele care au influențat procesele integraționiste pe continentul european;
- să compare situația politică, socială, culturală a statelor europene în diferite perioade istorice;
- să argumenteze rolul principiilor de funcționare a instituțiilor UE;
- să explice cauzele constituirii UE;
- să argumenteze rolul sistemului axiologic în consolidarea structurilor UE;
- să explice cauzele și consecințele creării euroregiunilor în Republica Moldova;
- să caracterizeze politica Republicii Moldova față de Uniunea Europeană;
- să elaboreze scheme tematice de sinteză a materialului informațional;
- să formuleze discursuri argumentate privind construcția europeană.

VI. Competențe prealabile/precondițiile

- istoria universală – noțiuni și subiecte: epocă, stat; civilizație greacă; civilizație romană; religie creștină; formele de organizare politică, regimuri politice, structuri sociale, lume bipolară, război rece, democrație.
- istoria românilor – noțiuni și subiecte: stat modern român; independența Republicii Moldova.

VII. Calendarul de desfășurare a cursului

a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor la prelegeri

nr. /o	Tema prelegerii	Obiective operaționale	nr. de ore	
			Zi	f/r
1	Geneza conceptului european. <ul style="list-style-type: none"> • Impactul civilizației grecești și romane asupra popoarelor europene. • Uniformizarea Europei sub aspect cultural și religios. • Ideile renaștentiste privind continentul european. • Încercări de unificare forțată a continentului european până în sec. XVII. 	<i>Studentul va fi capabil:</i> a) să identifice impactul civilizațiilor grecești și romane asupra continentului european; b) să analizeze impactul imperiilor timpului asupra conceptului european; c) să stabilească cauzele și consecințele oficializării religiei creștine în Europa; d) să identifice hotarele pe continent prin pacea din Westfalia.	2	1
2	Evoluția conceptului european	<i>Studentul va fi capabil:</i>	2	1

	<p>până în sec. XX</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conceptul european în sec. XVII: Francisco Suaress, Emeric Cruce; ducele Sully. • Conceptul european în sec. XVIII-XIX: W. Penn, Ch. Erene, I. Kant, V. Hugo. • Impactul revoluțiilor burgheze asupra conceptului european 	<p>a) să explice principalele concepte privind cooperare dintre statele europene;</p> <p>b) să analizeze factorii care au determinat conceptele privind cooperarea popoarelor europene;</p> <p>c) să compare principalele concepte privind ideea europeană;</p> <p>d) să identifice impactul revoluțiilor asupra conceptului european.</p>		
3	<p>Europa în prima jumătate a secolului XX</p> <ul style="list-style-type: none"> • Consecințele primului război mondial pentru statele europene • Crearea mișcării paneuropene • Impactul consolidării regimurilor totalitare asupra Europei 	<p><i>Studentul va fi capabil:</i></p> <p>a) să expună consecințele acordurilor de pace după primul război mondial;</p> <p>b) să identifice divergențele dintre Marile Puteri privind organizarea lumii după război;</p> <p>c) să explice influența transformărilor din Imperiul Rus asupra Europei;</p> <p>d) să caracterizeze mișcarea paneuropeană;</p> <p>e) explice impactul fascismului și comunismului asupra popoarelor europene</p>	2	2
4	<p>Premisele unificării europene</p> <ul style="list-style-type: none"> • Starea Europei la finele celui de-al doilea război mondial. Scindarea Europei. • Rolul SUA în Europa postbelică. Planul Marshall și efectele acestuia asupra procesului unificării europene. • Crearea Consiliului Europei. Noul rol al Consiliului Europei după destrămarea sistemului socialist. • Reconcilierea franco-germană. Robert Schuman (1886-1963) și Konrad Adenauer (1876-1967) ca „părinți fondatori” ai Europei Unite. 	<p><i>Studentul va fi capabil:</i></p> <p>a) să desemneze tabloul de ansamblu al situației continentului european la finele celui de-al doilea război mondial;</p> <p>b) să explice cauzele obiective și subiective care au condus la divizarea Europei în două sfere de influență politico-militară și culturală;</p> <p>c) să argumenteze necesitatea reconcilierii franco-germane;</p> <p>d) să determine rolului „părinților fondatori” în demararea procesului de construcție europeană.</p>	4	2
5	<p>Începuturile construcției europene (1951-1961).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geneza fenomenului comunitar: Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (18 aprilie 1951). • Abordarea funcționalistă și federalistă a construcției europene. • Eșecul Comunității Europene de Apărare și relansarea procesului construcției europene. • Tratatul de la Roma din 1957 și crearea Comunității 	<p><i>Studentul va fi capabil:</i></p> <p>a) să explice condițiile demarării procesului de construcție europeană, a esenței celor două modele care au stat la baza fenomenului comunitar postbelic;</p> <p>b) să identifice specificul poziției Marii Britanii față de procesul construcției europene în anii 1945-1961;</p> <p>c) să explice cauzele eșecului CEA;</p> <p>d) să caracterizeze principiile de funcționare a CECO, CEE, EURATOM;</p> <p>e) să argumenteze necesitatea perioadei de tranziție pentru crearea „pieței comune europene”</p>	2	1

	Economice Europene („Pieței Comune”).			
6	Caracteristica generală a instituțiilor Uniunii Europene. <ul style="list-style-type: none"> • Consiliul European. • Consiliul Miniștrilor. • Parlamentul European. • Comisia Europeană. • Curtea de Justiție. • Curtea de Conturi. • Comitetul Economic și Social. Comitetul Regiunilor.	<i>Studentul va fi capabil:</i> a) să explice mecanismului de funcționare a principalelor instituții ale Uniunii Europene, al caracterului complex și, totodată, eficient al interacțiunii lor; b) să caracterizeze succint funcțiile principalelor instituții comunitare; c) să compare modalitățile de adoptare a deciziilor în cadrul instituțiilor comunitare în dependență de problemele puse în discuție.	2	
7	Etapele extinderii Uniunii Europene (1961-1995). <ul style="list-style-type: none"> • Extinderea estică • Extinderea mediteraneană. • Adoptarea Actului Unic European din 1986. • Tratatul de la Maastricht din 1992 și constituirea Uniunii Europene. • Particularitățile celei de-a treia extinderi. 	<i>Studentul va fi capabil:</i> a) să caracterizeze principalele etape ale extinderii Uniunii Europene de la 6 la 15 membri; b) să determine specificul fiecărei etape în cadrul procesului de extindere; c) să identifice specificul fiecărui val de extindere; d) să conceapă extinderea în contextul integrării europene; e) să explice necesitatea adoptării Tratatelor de funcționare UE	4	1
8	Problemele extinderii Uniunii Europene spre Est. <ul style="list-style-type: none"> • Destrămarea sistemului socialist în Europa de Est și consecințele acesteia. • Reorientarea țărilor din Europa de Est spre Uniunea Europeană. Criteriile de la Copenhaga din 1997. • De la Europa celor 15 la Europa celor 27. Particularitățile celei de-a patra extinderi. 	<i>Studentul va fi capabil:</i> a) să explice condițiilor istorice în care s-a produs destrămarea sistemului socialist în Europa Centrală și de Est; b) să identifice particularitățile extinderii Uniunii Europene de la 15 la 27 de membri; c) să argumenteze necesitatea adoptării deciziilor de la Copenhaga.	2	1
9	Problemele Tratatului Constituțional European. Tratatul de la Lisabona. <ul style="list-style-type: none"> • Din istoricul elaborării Tratatului Constituțional European. • Prevederile novatoare ale Tratatului Constituțional European. Contradicțiile și ambiguitățile Tratatului Constituțional European.	<i>Studentul va fi capabil:</i> a) să explice importanței Tratatului Constituțional European pentru funcționarea eficientă a actualei Uniuni Europene; b) să identifice prevederile novatoare și a contradicțiile / ambiguitățile Constituției Uniunii Europene; c) să explice eșecul Tratatului Constituțional; d) să caracterizeze principalele noutăți stabilite de Tratatul de la Lisabona.	2	1
10	Politica Uniunii Europene privind dezvoltarea regională.	<i>Studentul va fi capabil:</i> a) să explice conceptul de „regiune de	2	

	<ul style="list-style-type: none"> • Regiunile de dezvoltare – bază a politicii regionale europene. • Concepte de bază privind politica de dezvoltare regională. • Instrumentele politicii de dezvoltare regională. Actorii dezvoltării regionale. 	dezvoltare” ca bază a politicii regionale europene; b) să identifice, în baza unor exemple concludente, a beneficiarilor politicii regionale a Uniunii Europene; c) să caracterizeze și să compare tipurile de euroregiuni.		
11	Politica Europeană de Vecinătate. <ul style="list-style-type: none"> • Cauzele inițierii PEV • Parteneriatul Estic Efectele și consecințele PEV <ul style="list-style-type: none"> • Implicarea Republicii Moldova în PEV 	<i>Studentul va fi capabil:</i> <ul style="list-style-type: none"> a) să argumenteze inițierea PEV; b) să explice lansarea PE; c) să analizeze efectele și consecințele PEV pentru Republica Moldova 	2	1
12	Experiența de cooperare transfrontalieră a Republicii Moldova <ul style="list-style-type: none"> • Principiile cooperării transfrontaliere. • Euroregiunile: Dunărea de Jos, Prutul de Sus, Siret – Prut – Nistru, Nistru. • România și Ucraina în politica externă a Republicii Moldova. 	<i>Studentul va fi capabil:</i> <ul style="list-style-type: none"> a) să caracterizeze principiile cooperării europene transfrontaliere; b) să explice cauzele creării euroregiunilor; c) să argumenteze avantajele euroregiunilor pentru Republica Moldova; d) să caracterizeze acțiunile Republicii Moldova față de statele vecine în contextul cooperării transfrontaliere. 	2	1
13	Generalități asupra procesului de construcție europeană. <ul style="list-style-type: none"> • Construcția europeană în contextul proceselor de globalizare și mondializare. • Trăsătura distinctivă a construcției europene: instituții și norme juridice comune. • Uniunea Europeană: euroscepticism și euro-optimism. • Integrarea europeană a Republicii Moldova: dileme și perspective. 	<i>Studentul va fi capabil:</i> <ul style="list-style-type: none"> a) să argumenteze caracterul distinctiv al modelului european de integrare comparativ cu alte exemple de integrare regională din lumea contemporană; b) să caracterizeze principalele probleme cu care se confruntă UE; c) să analizeze conceptele eurosceptice și cele euro-optimiste; d) să analizeze procesul de europeanizare a Republicii Moldova 	2	2

b) Tematica și repartizarea orientativă a orelor la seminar:

Nr. d/o	Tema seminarului	Nr. de ore	
		zi	f/r
1.	Încercări de unificare forțată a Europei: cauze, caracteristici, consecințe	2	1

2.	Geneza și evoluția istorică a conceptului european	2	1
3.	Europa în prima jumătate a secolului XX	2	2
4.	Constituirea și evoluția Comunităților Europene	2	2
5.	Extinderile Uniunii Europene: nordică, mediteraneană, eftenă	2	2
6.	Extinderea estică a Uniunii Europene	2	
7.	Politici comunitare de solidaritate și acțiune comună: dezvoltarea regională, politica socială.	2	
8.	Tratatele Uniunii Europene	2	
9.	Relațiile Uniunii Europene cu țările Europei Centrale și de Est	2	
10.	Geopolitica europeană	2	
11.	Geopolitica balcanică	2	
12.	Unificarea Europeană: filozofie, politică, mentalitate	2	
13.	Cooperarea transfrontalieră europeană	2	
14.	Experiența de cooperare transfrontalieră a Republicii Moldova. Euroregiunile	2	2
15.	Republica Moldova și Politica de Vecinătate a Uniunii Europene	2	2

VIII. Tematica orientativă a referatelor, comunicărilor și dezbaterilor:

1. Diversitatea lingvistică – un obstacol în calea integrării europene ?
2. Retorica proeuropeană în contextul activității partidelor politice din Republica Moldova.
3. Conferințele lui Faust Brădescu asupra integrării europene.
4. Integrarea europeană în lumina teoriei mondialiste.
5. Jacques Attali și teoria marilor spații geoeconomice.
6. Globalizarea, națiunile, statele naționale și integrarea europeană.
7. Teorii ale națiunii și naționalismului în Europa postbelică.
8. O abordare comparativă a Uniunii Europene – 15 și a Uniunii Europene – 27.
9. Reunificarea Germaniei și problema echilibrului european.
10. Provocările integrării europene în domeniul securității și apărării.
11. Dimensiunea economico – socială a procesului de integrare europeană. Studiu de caz: Republica Moldova.
12. Universitățile și integrarea europeană

IX. Activități de lucru individual

Tema	Activitatea	Zi	F/R						
<p>Geneza conceptului european.</p>	<p>Să identifice reperele antice și medievale ale construcției europene. Utilizând sursele, să completeze tabelul:</p> <table border="1" data-bbox="483 562 1289 875"> <thead> <tr> <th>Civilizația</th> <th>Impact asupra civilizației europene</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>GREACĂ</td> <td>Aspect politic: Aspect legislativ: Aspect cultural:</td> </tr> <tr> <td>ROMANĂ</td> <td>Aspect politic: Aspect legislativ: Aspect etnic: Aspect religios: Aspect cultural:</td> </tr> </tbody> </table> <p>Să argumenteze importanța Imperiului Carolingian în afirmarea tradiției europene. Să explice comunitatea de civilizație în evul mediu. În baza informației din sursa A să formuleze un discurs privind comunitatea de civilizație în evul mediu Sursa A: „Creștinătatea cunoaște libertăți comune pentru circulația ideilor , a oamenilor și mărfurilor. Este o epocă a călătoriilor, a studenților și artiștilor care duc peste tot comunitatea de civilizație europeană. Ea a inspirat inițiative comune care au fost favorizate de rețeaua de drumuri transeuropene. În secolul al XI are loc o adevărată renaștere a comunicațiilor și a schimburilor de tot felul, în toate direcțiile de-a lungul axelor renane, danubiene, de-a lungul coastelor mediteranene, a Oceanului Atlantic, a Mării Nordului și a Mării Baltice. Călugării și negustorii, preoți și cavaleri vor parcurge Europa alimentând și dezvoltând unitatea profundă a civilizației sale. După Benedectini și Clunisieni călugării cistercieni contribuie la europenizarea și creștinarea țăranilor. Călugării se răspândesc de-a lungul Europei într-o rețea de 742 de abații la sfârșitul sec. al XIII-lea, întinzându-se din Portugalia la Marea Baltică și din Irlanda până în Grecia. Ei sunt călugări „botezători” dar răspândesc și elementele artei romanice și gotice, a boltei ogive, participă la „marea mișcare” de amenajare agrară din sec XII. Sunt animatorii vieții rurale, renovatori ai vieții spirituale, organizatori ai Reconquistei iberice. Idealul și starea cavaleriească au contribuit prin valorile și codurile lor de comportament la constituirea unor puternice rețele care vor înflori odată cu Cruciadele sub forma unor ordine militare și religioase ale căror comandamente, „spitale”, locuințe și castele puternice vor acoperi întreaga Europă. (p. 8)</p>	Civilizația	Impact asupra civilizației europene	GREACĂ	Aspect politic: Aspect legislativ: Aspect cultural:	ROMANĂ	Aspect politic: Aspect legislativ: Aspect etnic: Aspect religios: Aspect cultural:	4	4
Civilizația	Impact asupra civilizației europene								
GREACĂ	Aspect politic: Aspect legislativ: Aspect cultural:								
ROMANĂ	Aspect politic: Aspect legislativ: Aspect etnic: Aspect religios: Aspect cultural:								
<p>Evoluția conceptului european până în sec. XX</p>	<p>Să analizeze conceptele elaborate în perioada Renașterii și a Umanismului privind relațiile dintre statele europene. Să elaboreze câte o fișă „pozitiv-negativ” în conformitate cu principiile Graficului T pentru fiecare concept analizat.</p>		8						

	<p>Să compare conceptele propuse în perioada Renașterii timpurii cu cele propuse în secolul XVII, identificând asemănările și deosebirile; să explice deosebirile.</p> <p>Să analizeze conceptul propus de Immanuel Kant în lucrarea „Spre pacea eternă”.</p> <p>Să elaboreze un discurs privind impactul „Declarației drepturilor omului și cetățeanului” din timpul revoluției burgheze franceze asupra genezei democrației în epoca modernă.</p> <p>Să aprecieze argumentat rolul Imperiului napoleonian pentru popoarele europene, pornind de la afirmația acestuia „ am să fac din Europa o entitate politică. Europa s-ar fi constituit curând dintr-un singur popor și fiecare, oriunde ar fi călătorit, s-ar fi simțit permanent în patria sa”.</p> <p>Să stabilească relația cauzală dintre manifestarea conștiinței naționale și formarea statelor unitare pe continent.</p> <p>Să elaboreze o sinteză în volum de o pagină privind transformările politice de pe continent din a doua jumătate a sec. al XIX-lea și consecințele acestora pentru popoarele Europei.</p> <p>Să explice și să caracterizeze geneza federalismului modern.</p>														
<p>Consecințele primului război mondial pentru Europa</p>	<p>Să analizeze sistemul de tratate Versailles – Washington.</p> <p>Să completeze schema tematică:</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th colspan="4">Conferința de pace de la Paris</th> </tr> <tr> <th>Țară</th> <th>Scop urmărit</th> <th>Impedimente</th> <th>Realizări</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table> <p>Să compare proiectele de organizare a păcii propuse de W. Wilson și președintele Franței.</p> <p>Să explice cauzele formării mișcării pan-europene condusă de Kalergi.</p> <p>Să caracterizeze acțiunile mișcării paneuropene.</p> <p>Să identifice în baza surselor scopul conferințelor internaționale din perioada interbelică.</p> <p>Să formuleze o sinteză privind impactul consolidării regimurilor totalitariste asupra popoarelor din Europa.</p> <p>Să elaboreze un studiu comparativ a celor două regimuri totalitariste, în baza a cel puțin patru surse bibliografice.</p> <p>Să explice politica conciliantă a marilor puteri față de acțiunile lui Hitler.</p> <p>Să explice cauzele și consecințele protocolului adițional secret Molotov – Ribbentrop.</p>	Conferința de pace de la Paris				Țară	Scop urmărit	Impedimente	Realizări					6	6
Conferința de pace de la Paris															
Țară	Scop urmărit	Impedimente	Realizări												
<p>Consecințele războiului doi mondial pentru țările Europei</p>	<p>Să analizeze acordurile Conferinței de pace din anii 1946-1947.</p> <p>Să identifice în baza surselor consecințele geopolitice, economice și politice a războiului doi mondial.</p> <p>Să comenteze „Declarația privind Europa eliberată” semnată la Yalta.</p> <p>Să formuleze o sinteză privind consecințele împărțirii Germaniei în sfere de influență sovietică, americană, franceză și engleză.</p> <p>Să compare statele vest și est europene sub aspect economic, politic, militar, cultural.</p> <p>Să caracterizeze războiul rece.</p> <p>Să explice consecințele scindării Europei.</p>	4	6												

Începuturile construcției europene (1951-1961).	<p>Să identifice rolul Planului Marshall în geneza construcției europene.</p> <p>Să analizeze conceptul lui Churchill privind unificarea Europei de vest.</p> <p>Să argumenteze rolul lui Robert Schuman și Jan Monet în procesul de constituire a comunităților europene.</p> <p>Să explice cauzele constituirii CECO, CEE, CEEA.</p> <p>Să comenteze eșecul creării Comunității Europene a Apărării.</p> <p>Să aprecieze argumentat poziția Marii Britanii în procesul de constituire a construcției europene.</p> <p>Pornind de la două surse istoriografice care apreciază diferit atitudinea lui Charles de Goll față de aderarea Marii Britanii la comunități, să formuleze rolul acestei personalități în procesul de consolidare a comunităților.</p>	4	6																								
Caracteristica generală a instituțiilor Uniunii Europene.	<p>Să caracterizeze principalele instituții ale Comunităților Europene.</p> <p>Să elaboreze o schemă tematică prin care să reprezinte procedura de adoptare a deciziilor în cadrul Comunităților.</p> <p>Să explice cauzele aprobării Actului Unic European.</p> <p>Să identifice aspectele novatoare ale Actului Unic european.</p> <p>Să comenteze tipurile de adoptare a deciziilor, completând tabelul:</p> <table border="1" data-bbox="483 891 1305 1097"> <thead> <tr> <th colspan="6">Tipuri de adoptare a deciziilor</th> </tr> <tr> <th colspan="2">Votul cu majoritate simplă</th> <th colspan="2">Votul cu majoritate calificată</th> <th colspan="2">Votul cu drept de veto</th> </tr> <tr> <th>avantaje</th> <th>riscuri</th> <th>avantaje</th> <th>riscuri</th> <th>avantaje</th> <th>riscuri</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Tipuri de adoptare a deciziilor						Votul cu majoritate simplă		Votul cu majoritate calificată		Votul cu drept de veto		avantaje	riscuri	avantaje	riscuri	avantaje	riscuri							8	8
Tipuri de adoptare a deciziilor																											
Votul cu majoritate simplă		Votul cu majoritate calificată		Votul cu drept de veto																							
avantaje	riscuri	avantaje	riscuri	avantaje	riscuri																						
Etapele extinderii Uniunii Europene (1961-1995).	<p>Să comenteze principiile adoptate la Haga în 1969. Să explice cauzele și consecințele acestei decizii.</p> <p>Să caracterizeze extinderea nordică, mediteraneană, eftană a Comunităților Europene.</p> <p>Să identifice specificul fiecărei etape a extinderii europene completând tabelul:</p> <table border="1" data-bbox="483 1400 1305 1505"> <thead> <tr> <th colspan="4">Specificul procesului de extindere și integrare</th> </tr> <tr> <th>nordică</th> <th>sudică</th> <th>eftană</th> <th>„mascată”</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Utilizând cel puțin trei opinii istoriografice diferite să elaboreze un eseu structurat privind criza monetară din anii 1973-1974 și renegocierea condițiilor de aderare de către Marea Britanie.</p> <p>Să stabilească relația de cauzalitate dintre garantarea securității statelor UE și colaborarea cu Organizația Atlanticului de Nord.</p>	Specificul procesului de extindere și integrare				nordică	sudică	eftană	„mascată”					8	8												
Specificul procesului de extindere și integrare																											
nordică	sudică	eftană	„mascată”																								
Problemele extinderii Uniunii Europene spre Est.	<p>Să explice relația de cauzalitate dintre destrămarea lagărului socialist și posibilitățile reîntregirii continentului european.</p> <p>Să comenteze principiile de la Copenhaga.</p> <p>Să analizeze Planul de acțiuni UE pentru o țară din estul Europei.</p> <p>Să elaboreze un eseu privind procesul de europenizare din Europa de Est.</p> <p>Să caracterizeze etapele extinderii estice UE.</p>	2	4																								
Problemele Tratatului Constituțional	<p>Să identifice principiile de bază a Tratatului Constituțional.</p> <p>Să explice cauzele eșecului Tratatului Constituțional UE.</p> <p>Pornind de la afirmația lui Zbigniew Brezinschi: „Europa nu se va</p>	4	6																								

European. Tratatul de la Lisabona.	exprima printr-o singură voce politică și nici nu-și va folosi forța militară în mod coerent prea curând. Dar, tendința seculară spre o cooperare politică sporită, atât în profunzime, cât și în anvergură, îmbinată cu cooperarea politică și militară în creștere este clară” să formuleze un eseu privind aspectele novatoare din Tratatul de la Lisabona.																	
Dimensiunea socială a procesului de integrare europeană.	Să caracterizeze politicile sociale care funcționează în UE. Să identifice și să caracterizeze statul membru UE cu cel mai avansat grad al protecției sociale și statul membru UE cu cel mai jos grad al protecției sociale; să explice factorii care influențează această discrepanță. Să elaboreze o sinteză privind rolul politicii sociale în procesul de europeanizare internă și externă.	4	6															
Politica Uniunii Europene privind dezvoltarea regională.	Să explice cauzele genezei politicii europene privind dezvoltarea regională. Să caracterizeze principiile de funcționare a primelor euroregiuni. Să stabilească relația de cauzalitate dintre dezvoltarea autonomiei administrative locale și implementarea politicii de dezvoltare regională. Să compare regiunile de tip Obiectiv I, II, III. Să comenteze efectul proiectelor europene privind dezvoltarea regională.	4	6															
Politica Europeană de Vecinătate.	Să caracterizeze Politica Europeană de Vecinătate. Să explice interdependența dintre extinderea estică și lansarea PEV. Să identifice avantajele PEV pentru Republica Moldova. Să argumenteze rolul PEV în procesul de consolidare a securității UE. Să caracterizeze implicarea Republicii Moldova în Parteneriatul Estic. Să elaboreze un eseu privind impactul migrației externe asupra PEV.		6															
Experiența de cooperare transfrontalieră a Republicii Moldova	Să identifice trăsăturile specifice în cooperarea moldo-româno-ucraineană. Să caracterizeze factorii ce influențează cooperarea transfrontalieră. Să comenteze principiile cooperării transfrontaliere. Să identifice specificul funcționării euroregiunilor în care este implicată Republica Moldova, completând tabelul: <table border="1" data-bbox="483 1585 1305 1765"> <thead> <tr> <th>Euroregiuni</th> <th>Participanți</th> <th>Elemente specifice</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Dunărea de Jos</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Prutul de Sus</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Siret-Prut-Nistru</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Nistru</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> Să realizeze o sinteză privind cea mai eficientă euroregiune din care face parte și Republica Moldova. Să elaboreze un tabel în care să includă perspectivele integrării europene a Republicii Moldova, comentându-le.	Euroregiuni	Participanți	Elemente specifice	Dunărea de Jos			Prutul de Sus			Siret-Prut-Nistru			Nistru			4	4
Euroregiuni	Participanți	Elemente specifice																
Dunărea de Jos																		
Prutul de Sus																		
Siret-Prut-Nistru																		
Nistru																		
Uniunea Europeană: probleme și perspective la	Să identifice principalele probleme cu care se confruntă la moment UE și să le explice cauzalitatea. Să comenteze conceptul eurosceptic privind soarta UE. Să compare două concepte diferite privind procesul integraționist	4	4															

începutul sec. XXI	european de la începutul secolului XXI. Să comenteze impactul politicii Marie Britanii asupra Uniunii Europene. Să elaboreze o prognoză argumentată a viitorului comunitar. Să explice cum influențează transformările din UE asupra Republicii Moldova. Să elaboreze un tabel în care să includă factorii care influențează pozitiv și cei care influențează negativ unitatea europeană.		
---------------------------	---	--	--

X. Evaluare

Evaluarea curentă se efectuează prin prezentarea, de către studenți, a unor comunicări, prin promovarea unor lucrări de control și aprecierea cunoștințelor studenților în cadrul seminarelor. Evaluarea finală se efectuează sub forma unei probe scrise: test.

Chestionar

1. Explicați impactul civilizațiilor antice asupra unității europene.
2. Stabiliți relația de cauzalitate dintre transformările confesionale în Europa antică și medievală și specificul civilizației est și vest europene.
3. Identificați rolul Imperiului lui Carol cel Mare în procesul de uniformizare culturală a Europei.
4. Caracterizați principalele concepte privind ideea europeană până în secolul XIX: Danti Alighieri, F. Suaress, Emerik Cruce, ducele Sully, Ch. Erene, W. Penn, I. Kant, V. Hugo.
5. Explicați impactul revoluțiilor burgheze asupra conceptului european.
6. Stabiliți relația de cauzalitate dintre formarea statelor naționale unitare în Europa și transformările geopolitice în lume.
7. Identificați consecințele primului război mondial pentru statele Europene.
8. Explicați cauzele genezei mișcării paneuropene.
9. Caracterizați conceptul european în perioada interbelică.
10. Identificați consecințele războiului doi mondial pentru țările europene.
11. Formulați o definiție a noțiunilor de „război rece” și „Cortină de fier”. Determinați paternitatea acestor noțiuni și perioada istorică pe care au caracterizat-o.
12. Explicați esența Doctrinei Truman și condițiile istorice în care a fost lansată.
13. Care sunt meritele Secretarului de Stat al SUA, George S. Marshall (1880-1959), pentru care a fost distins cu Premiul Nobel pentru pace în 1953 ?
14. De ce „Programul de reconstrucție europeană” poartă numele secretarului de stat și nu cel al președintelui SUA, Harry Truman ?
15. Winston Churchill (1886-1963) este considerat unul din „părinții fondatori” ai Uniunii Europene, iar revista engleză „Time” l-a proclamat „Omul Jumătății de Secol”. Invocați argumente în acest sens.
16. În fiecare an, la 9 mai, este celebrată Ziua Europei. De numele cărui „părinte fondator” al Europei Unite este legat acest eveniment și în ce constă meritele sale istorice ?
17. În anii 1949-1989, RFG și RDG au făcut parte nu numai din două blocuri politico-militare diferite, ci au simbolizat și două tipuri diferite de cultură și civilizație. Identificați elementele esențiale de diferență în această privință.

18. Efectuați o analiză comparativă a Declarației Universale a Drepturilor Omului și a Convenției Europene a Drepturilor Omului. Identificați principiile lor comune, precum și originalitatea CEDO.
19. Expuneți esența modelului funcționalist și al celui federalist al construcției europene. Care este diferența dintre cele două modele ?
20. Explicați cauzele opoziției generalului Charles de Gaulle cu privire la supranaționalitate.
21. Efectuați o analiză comparativă a Tratatelor de la Roma din 1957 și a Tratatului de la Paris din 1951. Determinați prevederile comune și specificul lor.
22. În anii 1945-1961, Marea Britanie a manifestat o atitudine specifică față de procesul construcției europene. Invocați exemple care ar confirma acest specific.
23. Efectuați o analiză comparativă a extinderii spre Nord (1972) și a extinderii spre Sud (1981-1986) a Comunității Europene.
24. Identificați prevederile originale ale Actului Unic European din 1986 și ale Tratatului de la Maastricht din 1992.
25. Determinați specificul extinderii Europei celor 12 la Europa celor 15 (1995).
26. Identificați aspectele pozitive și problemele create de destrămarea blocului țărilor socialiste din Europa Centrală și de Est la începutul anilor '90 ai secolului XX.
27. Expuneți esența criteriilor de la Copenhaga din 1993 privind aderarea țărilor ex-socialiste la Uniunea Europeană.
28. Expuneți locul și rolul Consiliului European și al Parlamentului European în cadrul instituțiilor Uniunii Europene.
29. Expuneți locul și rolul Consiliului și al Comisiei Europene în cadrul instituțiilor Uniunii Europene.
30. Determinați specificul Comitetului Economic și Social și al Comitetului Regiunilor în cadrul instituțiilor Uniunii Europene.
31. Identificați cauzele și consecințele extinderii estice UE.
32. Expuneți esența și obiectivele Procesului de la Bologna. Descifrați semnificația noțiunii de „spațiu unic educațional european”.
33. Determinați specificul și trăsăturile comune ale culturii și civilizației ruse raportate la cultura și civilizația europeană.
34. Efectuați o succintă prezentare a prevederilor novatoare și a contradicțiilor / ambiguităților Constituției Europene.
35. Expuneți esența statului asistenței sociale ca model de funcționare a Uniunii Europene. Explicați avantajele și inconvenientele Europei Sociale.
36. În baza unor exemple concludente, identificați beneficiarii politicii regionale a actualei Uniuni Europene.
37. Expuneți particularitățile evoluției culturii europene în cadrul perioadei „Războiului Rece”.
38. Efectuați o analiză de ansamblu a construcției europene în contextul actualelor procese de globalizare și mondializare.
39. Argumentați caracterul distinctiv al modelului european de integrare comparativ cu alte exemple de integrare regională din lumea contemporană.
40. Expuneți principalele prevederi ale noii Politici Europene de Vecinătate.
41. Caracterizați implicarea Republicii Moldova în Parteneriatului Estic.
42. Explicați cauzele formării euroregiunilor.
43. Caracterizați euroregiunile din care face parte Republica Moldova.
44. Explicați problemele cu care se confruntă UE în prezent.
45. Formulați un eseu la tema „Integrarea europeană a Republicii Moldova: dileme și erspective”

XI. Bibliografie selectivă

1. Bari Ioan. Globalizarea economiei.- București: Editura Economică, 2005.- 562p.

2. Berstein Serge, Milza Pierre. Istoria secolului XX. Vol.2: Lumea între război și pace (1945 – 1973). – 482p.; Vol.3: În căutarea unei noi lumi (1973 până în zilele noastre). – 256p. – București: Editura BIC ALL, 1998.
3. Bîrzea Cezar. Politicile și instituțiile Uniunii Europene.- București: Editura Corint, 2001.
4. Bodinier Jean-Louis, Breteau Jean. Fundamentele culturale ale lumii occidentale. Traducere de Bogdan Geangalău.- Iași: Institutul European, 2000.- 79p.
5. Brădescu Faust. Europa unită: trei conferințe. Ediție și note: Radu-Dan Vlad.- București: Majadahonda, 2013.- 95p.
6. Carta europeană a autonomiei locale, preambul. vezi http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/199_1997.php
7. Charles Riccq, Manual de cooperare transfrontalieră pentru uzul colectivităților locale și regionale în Europa, ediția a 3-a, București, 2000
8. Cibotaru Viorel. Republica Moldova și comunitatea internațională (curs universitar).- Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2001.- 123p.
9. Cooperare transfrontalieră, http://transeco.ecosv.ro/cooperare_trans_ro.htm
10. Cum funcționează Uniunea Europeană: Instituțiile Uniunii Europene; Ghidul cetățeanului din spațiul european.- Kiev: Delegația Comisiei Europene pentru Ucraina, Moldova și Belarus, 2004.- 48p.
11. Degeratu Claudiu. Analiza politicii externe // „Euxin. Revistă de sociologie, geopolitică și geoistorie” (Institutul de Studii sociocomportamentale și geopolitice).- 1997.- Nr. 1-2.- P.127-132.
12. Descoperind Europa.- Strasbourg: Consiliul Europei, f.a.- 22f.
13. Drepturile omului în lumea contemporană. Culegere selectivă de documente.- București: Editura Politică, 1983.- 645p.
14. Duverger M. Europa de la Atlantic la Delta Dunării.- București: Omegapres, 1991.
15. Ecobescu Nicolae. Manualul Consiliului Europei.- București: Biroul de Informare al Consiliului Europei la București, 2013.- 551p.
16. Eliade Mircea, Culianu Ioan P. Dicționar al religiilor. Ed. a 2-a.- București: Editura Humanitas, 1996.- 282p.
17. Enciu Nicolae, Construcție europeană, Chișinău, Civitas, 2008
18. Europa Centrală: Nevroze. Dileme. Utopii / Antologie coordonată de Adrian Babeți și Cornel Ungureanu.- Iași: Polirom, 1997.- 343p.
19. Europa frontierelor, http://www.observatorcultural.ro/Inventind-Europa-identitati-si-frontiere-%28I%29*articleID_15281-articles_details.html
20. Fontaine Pascal. Construcția europeană de la 1945 până în zilele noastre.- Iași: Institutul European, 1998.
21. Fuerea Augustin. Instituțiile Uniunii Europene.- București: Universul Juridic, 2002.- 318p.
22. Gaillard Jean-Michel, Rowley Anthony. Istoria continentului european. De la 1850 până la sfârșitul secolului al XX-lea. Traducere din franceză: Em. Galaicu-Păun.- Chișinău: Editura Cartier, 2012.- 672p.
23. Gudâm Anatol. Republica Moldova și Uniunea Europeană ca parteneri.- Chișinău: Centrul de Investigații Strategice și Reforme, 2002.- 59p.
24. Guizot François. Istoria civilizației în Europa: de la căderea Imperiului roman până la Revoluția franceză. Introducere de Aurelian Crăiuțu.- București: Humanitas, 2000.- 272p.
25. Hobsbawm Eric J. Națiuni și naționalism din 1780 până în prezent: Program, mit, realitate. Traducere: Diana Stanciu.- Chișinău: Editura ARC, 1997.- 205p.
26. http://europa.eu/abc/12lessons/lesson_3/index_ro.htm
27. https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies_ro
28. Husar Al. Ideea europeană, sau Noi și Europa: (istorie, cultură, civilizație).- Iași: Institutul European; Chișinău: Hyperion, 1993.- 390p.

29. Istoria civilizației europene: manual de clasa a 9-a / Alexandru Vulpe (coord.), Radu Băjenaru, Ovidiu Cristea.- București: SIGMA, 2000.- 128p.
30. Iulian Grigore. Geopolitica și sociologia integrării europene: teorii și doctrine // „Euxin. Revistă de sociologie, geopolitică și geoistorie” (Institutul de Studii sociocomportamentale și geopolitice).- 1997.- Nr. 1-2.- P.133-144.
31. Jinga Ion, Popescu Andrei. Integrarea europeană: dicționar de termeni comunitari.- București: Lumina Lex, 2000.- 208p.
32. Keyserling Hermann. Analiza spectrală a Europei.- Iași: Institutul European, 1993.- 335p.
33. Leclerc Gérard. Mondializarea culturală: Civilizațiile puse la încercare.- Chișinău: Știința, 2003.- 372p.
34. Leicu Corina, Leicu Ioan. Instituțiile comunitare.- București: Lumina Lex, 1996.- 126p.
35. Munteanu Igor. Reinventarea Europei unite // „Arena Politicii”.- An. I.- Nr.2.- August 1996.- P.6-9.
36. Nouss Alexis. Modernitatea. Traducere din limba franceză de Viorica Popescu și Gh.Crăciun.- București: Editura Paralela 45, 2000.- 120p.
37. O Europă Extinsă: Vecinătatea – un nou cadru pentru relațiile cu statele vecine din Est și Sud.- Delegația Comisiei Europene pentru Ucraina, Moldova și Belarus, 2004.- 36p.
38. Ortega y Gasset José. Europa și ideea de națiune.- București: Editura Humanitas, 2002.
39. Popescu Andrei, Jinga Ion. Organizații europene și euroatlantice.- București: Lumina Lex, 2012.- 195p.
40. Popescu-Bîrlan Liliana, Construcția Uniunii Europene, București, Ed. C.H. Beck, 2009.- 136 p.
41. Rață Gheorghe. Integrarea europeană: istorie, documente, analize (curs universitar).- Chișinău: Institutul Relațiilor Internaționale „Perspectiva”, 2001.- 173p.
42. Sava Ionel N. Reconcilierea franco –germană. Cum poate fi înlocuită rivalitatea prin amicitie // „Euxin. Revistă de sociologie, geopolitică și geoistorie” (Institutul de Studii sociocomportamentale și geopolitice).- 1997.- Nr. 1-2.- P.117-126.
43. Savu Dana – Victoria. Integrarea europeană: dimensiuni și perspective.- S.I.: Editura Oscar Print, 2014.- 223p.
44. Securitatea și Cooperarea în Europa. Documente (1989 – 1992). Ediție îngrijită de Valentin Lipatti și Ion Diaconu.- București: Editura Academiei Române, 1993.- 231p.
45. Soros George. Despre globalizare.- Iași: Polirom, 2003.
46. Thatham Allan. Dreptul Uniunii Europene. Traducere V.Munteanu, E.Osmochescu.- Chișinău: Editura ARC, 2003.- 508p.
47. Unificarea Europeană: Filosofie, politică, mentalitate (materialele Conferinței Internaționale) / Institutul de Studii Politice și Relații Internaționale, Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Moldova. Coord. de proiect, dr.hab., prof.univ. Grigore Vasilescu.- Chișinău: I.S.P.R.I., 2013.- 221p.
48. Uniunea Europeană și Republica Moldova: Acord de Parteneriat și Cooperare. Textul complet.- Chișinău: TACIS, 1994.- 57p.